

• کد خبر: a۳e۹۸۵۷ • تاریخ: ۱۳۹۳/۹/۲۴ دوشنبه -

ضرورت و اهداف ارزیابی اثرات محیط زیست

وقوع بحران‌های محیط‌زیستی و کمیابی منابع، نگرانی‌های عمیقی را در سطوح مختلف جوامع انسانی ایجاد نموده که ضرورت رفع آن لحاظ نمودن معیارهای محیط‌زیستی در فعالیت‌های توسعه‌ای است. بین انسان و طبیعت رابطه‌ای دوطرفه وجود دارد. بشر برای منافع خویش طبیعت را مورد بهره‌برداری قرار داده و سعی در کنترل محیط‌زیست دارد راه‌ها و ابزارهایی را برای رسیدن به اهداف و بهبود رفاه خویش اختراع کرده است تأثیرات ناشی از آن برروی زندگی انسان بسیار عمیق است

وقوع بحران‌های محیط‌زیستی و کمیابی منابع، نگرانی‌های عمیقی را در سطوح مختلف جوامع انسانی ایجاد نموده که ضرورت رفع آن لحاظ نمودن معیارهای محیط‌زیستی در فعالیت‌های توسعه‌ای است. بین انسان و طبیعت رابطه‌ای دوطرفه وجود دارد. بشر برای منافع خویش طبیعت را مورد بهره‌برداری قرار داده و سعی در کنترل محیط‌زیست دارد راه‌ها و ابزارهایی را برای رسیدن به اهداف و بهبود رفاه خویش اختراع کرده است تأثیرات ناشی از آن برروی زندگی انسان بسیار عمیق است و تنها بر وضعیت رفاهی انسان تأثیرگذار نیست بلکه ممکن است شرایطی را ایجاد کند، که مغایر با رفاه انسان باشد. اینجاست که ضرورت مطالعات ارزیابی از جمله ارزیابی اثرات توسعه بر محیط‌زیست مشخص می‌شود. **الحاق مطالعات زیست‌محیطی از جمله ارزیابی اثرات توسعه بر محیط‌زیست و طرح‌های توسعه به منظور اطمینان از توسعه پایدار برای نسل آینده در کنار محیط زیست سالم و تامین رفاه نسل کنونی یک ضرورت است.**

اهداف کلی ارزیابی اثرات محیط‌زیستی در کشور جمهوری اسلامی ایران را می توان در موارد ذیل خلاصه نمود:

- تبیین سیاست ملی بر اساس اصل پنجاهم قانون اساسی
- افزایش تلاشها برای ممانعت، محو و ترمیم خسارات وارده بر محیط زیست
- ارتقای سطح دانش و آگاهی جامعه از اهمیت محیط‌زیست و حفاظت آن
- تامین بهداشت و رفاه انسانها و حفظ کیفیت محیط‌زیست
- بکارگیری معیارهای محیط‌زیستی در برنامه‌ریزی توسعه
- افزایش سطح همکاری و هماهنگی‌های بین‌بخشی سازمانهای دولتی کشور
- استفاده از دیدگاه‌ها و نظرات عموم جامعه در فرآیندهای سیاستگذاری و تصمیم‌گیری
- شناسایی و پیش‌بینی پیامدهای احتمالی طرح‌های توسعه
- شناسایی روشها و اقدامات مدیریت محیط‌زیستی مورد نیاز برای کاهش و کنترل پیامدهای محیط‌زیستی طرح‌های توسعه

• شناسایی گزینه‌های بهینه از لحاظ مطلوبیت فنی، اقتصادی- اجتماعی، فرهنگی و محیط‌زیستی

قوانین و مقررات مرتبط با دفتر ارزیابی

مصوبه شماره 138 شورایعالی حفاظت محیط‌زیست درمورد ارزیابی اثرات محیط‌زیست 1373

آیین‌نامه ارزیابی اثرات محیط‌زیستی مصوب شورایعالی حفاظت محیط‌زیست 1376

ماده 105 قانون برنامه سوم توسعه مصوب 1379

ماده 71 قانون برنامه چهارم توسعه مصوب 1384

آیین‌نامه اجرایی ماده 105 برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده 71 برنامه چهارم توسعه مصوب 1387

بند الف ماده 192 قانون برنامه پنجم توسعه مصوب 1389

تعیین نوع و مقیاس طرح‌ها و پروژه‌های مشمول انجام مطالعات ارزیابی محیط‌زیستی مصوب 1390 شورایعالی حفاظت محیط‌زیست

ماده 184 قانون برنامه پنجم توسعه در مورد ارزیابی راهبردی در سطوح ملی، منطقه ای و موضوعی

ماده 185 قانون برنامه پنجم توسعه در مورد نظام شاخص های پایداری

ماده 188 قانون برنامه پنجم توسعه در مورد ضوابط و معیارهای استقرار واحدهای صنعتی و تولیدی

ماده 190 برنامه پنجم توسعه در مورد مدیریت سبز

سیاستهای کلی دفتر ارزیابی اثرات:

1. ارزیابی اثرات زیست محیطی راهبردی برنامه های توسعه همگام با ارزیابی اثرات زیست محیطی تجمعی و پروژه ای

2. تدوین و بازنگری قوانین، مقررات، استانداردها و دستورالعمل‌های زیست‌محیطی در سطوح کشوری و منطقه‌ای

3. شناسایی تهدیدها و مخاطرات زیست‌محیطی کشور در حوزه محیط‌زیست انسانی و برنامه‌ریزی زمان محور جهت تبدیل آنها به فرصت به منظور ارتقاء کیفیت محیط‌زیست و سلامت مردم.

4. ایجاد پایگاه اطلاعاتی نظام ارزیابی محیط زیست کشور

5. اطلاع رسانی، تنویر افکار عمومی و فرهنگ سازی زیست محیطی و ایجاد جریان آزاد اطلاعاتی

6. تهیه و تدوین اقلام اطلاعاتی پایه

سیاستهای اجرایی دفتر ارزیابی اثرات:

1. تدوین و تصویب قانون اختصاصی ارزیابی اثرات زیست‌محیطی

2. بهبود و ارتقاء نظام بررسی گزارشات ارزیابی زیست‌محیطی با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین

3. ایجاد شبکه جامع نظارت و پایش زیست‌محیطی با همکاری دانشگاهها، مشاورین ذیصلاح، سازمان نظام مهندسی و HSE واحدهای صنعتی

4. تدوین ساز و کارهای مناسب نظارت بر اجرای پروژه‌های ارزیابی

5. طراحی و اعمال ساز و کار مشاغل سبز

6. نهادینه‌کردن استقرار مدیریت سبز

7. تقویت همکاری‌های بین المللی در زمینه انجام ارزیابی‌های راهبردی منطقه‌ای به منظور پیشگیری و مقابله با بحران‌ها و معضلات منطقه‌ای

8. مشارکت استانها در امر تصمیم‌گیری در فرآیند ارزیابی زیست‌محیطی

وضعیت ارزیابی اثرات محیط‌زیستی در ایران

جمهوری اسلامی ایران در زمره کشورهایی است که تا قبل از سال 1373 قانون ویژه‌ای در زمینه ارزیابی

اثرات محیط‌زیستی نداشته است. لیکن تا قبل از این تاریخ طبق قوانین محیط‌زیستی به دولت اختیار داده شده بود در مورد بعضی از پروژه‌های خاص، بررسی‌های محیط‌زیستی را الزامی نماید بنابر تعریف عمومی، ارزیابی محیط‌زیستی را می‌توان فرآیند و جریان بررسی و مطالعات رسمی برای پیش‌بینی اثرات فعالیت‌های یک پروژه پیشنهادی بر **محیط‌زیست، سلامت انسان‌ها و رفاه اجتماعی** دانست. برخی تعاریف دیگر آنرا روشی برای تعیین، پیش‌بینی و تفسیر اثرات محیط‌زیستی یک پروژه بر کل محیط‌زیست، بهداشت عمومی و سلامت اکوسیستم‌هایی می‌دانند که زندگی بشر به آن وابسته است. این ابزار مدیریت محیط‌زیست اثرات فعالیت‌های یک پروژه را با دیدگاه اجتناب و یا کاهش اثرات آنها بر محیط‌زیست بررسی می‌کند. لذا ارزیابی محیط‌زیستی به عنوان تکنیک مهمی به شمار می‌رود که برای اطمینان یافتن از اینکه اثرات احتمالی پروژه‌های توسعه در محیط کاملاً مورد شناسایی و در تصمیم‌گیری‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند، کاربرد دارد. باتوجه به اثرات تخریبی و بعضاً غیرقابل جبران و بسیار پرهزینه بسیاری از پروژه‌های توسعه، ارزیابی محیط زیستی به عنوان یک ابزار قدرتمند برای دستیابی به توسعه پایدار از سال 1373 در کشور ایران جایگاه قانونی یافته است. در طول این مدت علاوه بر تثبیت جایگاه قانونی فرایند ارزیابی محیط زیستی در کشور فهرستی از طرح‌ها و پروژه‌های مشمول ارزیابی محیط‌زیستی در سال 1384 به تصویب رسید با توجه به ابلاغ آخرین مصوبه شورای عالی حفاظت محیط زیست تعداد کل طرح‌ها و پروژه‌های مشمول انجام مطالعات ارزیابی محیط زیستی به **۵۱** عنوان رسیده است.

فهرست پروژه‌های مشمول ارزیابی اثرات محیط‌زیستی:

طبق مصوبه مورخ 23/8/90 هیات وزیران هم اکنون 51 پروژه در قالب 8 طرح در کشور مشمول ارزیابی اثرات می باشند.

1. راه و راه آهن(آزادراه، بزرگراه در هر مقیاس، جاده اصلی درجه یک در هر مقیاس، راه آهن در هر مقیاس)
2. کشاورزی(مجتمع پرورش آبزیان گرم آبی ،سردآبی، میگو و خاویاری، کشتارگاه‌های بزرگ صنعتی دام و طیور، شهرک‌های بزرگ دامداری و دامپروری)
3. خطوط لوله نفت و گاز
4. صنایع نفت گاز و پتروشیمی(پتروشیمی با هر عنوان در هر مقیاس، میادین نفت و گاز در هر مقیاس، اسکله و سکوهای نفتی در هر مقیاس)
5. سازه های آبی(سدهای بزرگ با ساختارهای جنبی، بنادر با هر عنوان، شبکه انتقال آب بین حوضه‌ای)
- 6 و 7 و 8 . نیروگاه (6 عنوان پروژه) ؛ خدماتی (11 عنوان پروژه) ؛ صنایع و معادن (16 عنوان پروژه)

روند بررسی گزارشات ارزیابی اثرات محیط زیستی

بررسی گزارشات در چهار چوب ارزیابی از سال 1381 تا شش ماهه دوم 1392 و طی یک ساله گذشته (شش ماهه دوم 92 تا 6 ماهه اول 93) که با تغییر فرایند و رویکرد استفاده موثر و کارا از ظرفیت های متخصصین مشاور، سازمان های مردم نهاد و کارگروه ارزیابی استانی انجام پذیرفته است به شرح ذیل می باشد:

الف- فرایند قدیم(81 تا شش ماه دوم 92)

رد شده	تایید یا موافقت مشروط	تعداد کل طرح های مطرح شده	سال

از سال 81 تا شش ماه دوم سال 92	1410	82 درصد	5 درصد
--------------------------------	------	---------	--------

ب- فرایند جدید(شش ماه دوم 92 تا شش ماه اول 93)

رد شده	تایید یا موافقت مشروط	تعداد کل طرح های مطرح شده	سال
25 درصد	68 درصد	39	از شش ماه دوم 92 تا شش ماه اول 93

چالش های ارزیابی اثرات محیط زیستی

- عدم بازدارندگی و ضمانت اجرایی در قوانین ارزیابی
- عدم وجود دستورالعمل های تخصصی برای تهیه هر یک از گزارشات طرح های مشمول
- نقش کم رنگ و بعضا بی رنگ آمایش سرزمین در ارزیابی اثرات
- عدم استقلال، و وابستگی مشاورین به مجریان و کارفرمایان از بعد مالی
- کمبود نیروی کارشناس و خبره برای تهیه گزارشات ارزیابی خصوصا در سطح استانها
- کیفی بودن بسیاری از گزارشات و عدم اتکا به داده های کمی و عددی
- عدم دسترسی مناسب به اطلاعات پایه مورد نیاز در فرایند ارزیابی
- زمان بر بودن فرایند صدور مجوز
- هزینه های بالای انجام ارزیابی

امتیاز دهی

بیشتر

ضعیف ارسال مشاهده نتایج	زیست ایران سالنامه آماری کشور در سال ۱۳۹۲	دانشکده محیط زیست دستگاه های اجرایی رسانه ها	زیستی	
:: تمامی حقوق وب سایت متعلق به سازمان حفاظت محیط زیست می باشد ::				
مجری : شرکت سیگما				